

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА
ШЕВЧЕНКА**

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**КАФЕДРА СТРАХУВАННЯ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА РИЗИК-
МЕНЕДЖМЕНТУ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ БАНКУ

Студента магістратури денної форми
навчання,
спеціальності 072 «Фінанси, банківська
справа та страхування» освітньої програми
«Фінансові інститути та ризик-
менеджмент»
Годжаєва Фаріда

Науковий керівник: д.е.н., проф.
Березіна Світлана Борисівна

Засвідчую, що в цій дипломній роботі
немає запозичень із праць інших авторів
без відповідних посилань

Студент

Робота допущена до захисту в Екзаменаційній комісії рішенням кафедри
страхування, банківської справи та ризик-менеджменту від 13.11.2020 р.,
протокол № 5

Завідувач кафедри страхування, банківської справи та
ризик-менеджменту, доктор економічних наук, професор

Приказюк
_____ (підпис)

Наталія

Валентинівна

Київ – 2022

АНОТАЦІЯ

Годжаєва Фаріда. Управління капіталом банку.

Кваліфікаційна магістерська робота за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування. - Кафедра страхування банківської справи та ризик-менеджменту, економічний факультет, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, 2022.

У роботі було з'ясовано економічну сутність капіталу та його роль у діяльності банку. Визначено тлумачення термінів «банківського капіталу», що є однією з найбільш складних і сумнівних категорій у фінансовій науці, що призводить до його відокремлення від інших економічних категорій, таких як банківські активи, резерви, власні кошти, фонди. Було розглянуто класифікацію складових банківського капіталу та його основних функцій. Також були виявлені і розглянуті методи оцінки капіталу банку, методологічна основа для розрахунку, яка впливає з Базельської конвенції про капітал, Другої банківської директиви ЄС та Директиви ЄС про власні кошти.

Було розглянуто загальну характеристику банків України. Проведено горизонтальний та вертикальний аналіз, проаналізовано управління капіталом банків різних банківських груп. Також було визначено оцінки достатності та захищеності капіталу банків.

З метою своєчасного коригування дії банків щодо залучення коштів на збільшення його капіталу було розроблено організаційний механізм управління капіталізацією банку, який працює на створення сприятливих умов для його сталого розвитку в сучасних умовах розвитку.

Були запропоновані основні напрямки підвищення ефективності управління власним капіталом, та рекомендації щодо управління власним капіталом. Що на стратегічному рівні управління включає наступні етапи: формулювання цілей та завдань управління капіталом, аналіз та оцінка поставленої мети та завдань на основі прогнозу фінансового стану банку, аналіз потенційних ризиків банківської установи, формування стратегії та здійснення, контроль за управлінням капіталом банку.

Ключові слова: КАПІТАЛ БАНКУ, ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ, РЕГУЛЯТИВНИЙ КАПІТАЛ, СТАТУТНИЙ КАПІТАЛ, УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ, НОРМАТИВИ КАПІТАЛУ.

ANOTATION

Gojaev Farid. Management of the bank's capital.

Qualification of master's degree work on specialty 072 Finance, banking and insurance. - Department of Banking and risk Management Insurance, Faculty of Economics, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, 2022.

In the work the economic essence of the capital and its role in the bank's activity was checked. Definition of terms of "bank capital" is defined, which is one of the most difficult and doubtful categories in the financial science, which leads to its separation from other economic categories, such as bank assets, reserves, own funds, funds. The classification of bank capital components and its basic functions was considered. The methods of capital assessment of the bank, methodological basis for calculation, which follows from the Basel Capital Convention, the Second EU Banking Directive and the EU own funds Directive were also identified and considered.

The general characteristic of Ukrainian banks was considered. Horizontal and vertical analysis, analyzed the capital management of banks of different banking groups. Assessments of banks' capital adequacy and protection were also defined.

In order to correct the banks' actions in time for raising funds for raising its capital, an organizational mechanism for managing the bank's capitalization was developed, which works to create favorable conditions for its sustainable development in modern conditions of development.

The main areas of improvement of the efficiency of the management of the own capital and recommendations on the management of the own capital were discussed. At the strategic level of management, the following stages are included: Formulation of goals and objectives of capital management, analysis and assessment of the set goal and tasks on the basis of the bank's financial condition forecast, analysis of potential risks of the bank institution, strategy formation and implementation, control over the bank's capital management.

KEY WORDS: BANK CAPITAL, OWN CAPITAL, REGULATORY CAPITAL, AUTHORIZED CAPITAL, CAPITAL MANAGEMENT, CAPITAL STANDARDS.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ БАНКУ	5
РОЗДІЛ 2. ДИНАМІКА ПОКАЗНИКІВ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ БАНКУ	12
2.1. Загальна характеристика банківської установи	12
2.2. Аналіз управління капіталом банку	15
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ БАНКУ	29
3.1. Розроблення організаційної моделі управління капіталізацією банку	29
3.2. Шляхи вдосконалення банківської політики в галузі управління власним капіталом	37
ВИСНОВКИ.....	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	43
ДОДАТКИ.....	47

ВСТУП

Актуальність теми. Розвинута стабільна банківська система є запорукою ефективного функціонування та розвитку національної економіки кожної країни. Важливим параметром надійності банківської системи є її капіталізація та фінансова стійкість. Власний капітал банку, у свою чергу, є одним із найважливіших критеріїв, за якими оцінюється ефективність його діяльності, стійкість та рівень капіталізації.

Сам капітал банку є показником стійкості та здатності до подальшого розвитку. Таким чином, проблема управління капіталом банку сьогодні стала більш актуальною.

Темі управління капіталом комерційного банку приділено чимало уваги серед зарубіжних і вітчизняних економістів і фахівців в області банківської справи, серед яких Алексеєнко М.Д., Бланк І.А., Пересада А.А., Раєвська Т.А., Примостка Л.А., Шелудько В.М., Маршалл А., Роуз П., і ін.

Метою роботи є вивчення теоретичних і практичних аспектів управління капіталом банку та розробка основних шляхів його вдосконалення.

Для досягнення мети поставлено такі завдання:

- 1) визначити теоретико-методологічні аспекти управління капіталом банку;
- 2) розглянути загальну характеристику банківської установи;
- 3) проаналізувати основні показники діяльності та структуру капіталу банку;
- 4) подати пропозиції що до розроблення організаційної моделі управління капіталізацією банку
- 5) визначити шляхи вдосконалення банківської політики в галузі управління власним капіталом

Об'єктом дослідження виступає процес управління власним капіталом банку.

Предметом дослідження виступають теоретичні засади та практичні

рекомендації щодо підвищення ефективності управління власним капіталом банку.

У процесі дослідження були використані такі методи: аналіз, синтез, індукція та дедукція, абстракція та конкретизація, порівняння, групування, метод узагальнення інформації, допоміг виділити найважливіші аспекти цього дослідження. У другій частині були використані графічні, статистичні та табличні методи для порівняння, групування та аналізу даних.

Інформаційна база дослідження включає законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти з питань банківського регулювання та нагляду, офіційні статистичні й звітно-аналітичні дані Національного банку України, аналітичні та статистичні матеріали Базельського комітету з банківського нагляду, дані фінансової звітності банків, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, періодичні видання та монографії, звітна документація банків, Інтернет-ресурси.

Результати дослідження магістерської роботи були апробовані в статті на тему «Особливості державного управління капіталом комерційних банків» і в тезах «Управління капіталом банку».

Структура і обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 40 сторінок до складу яких входить 7 рисунків, 11 таблиць та 2 додатки. Список використаних літературних джерел містить 36 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ БАНКУ

Банківський капітал відіграє важливу роль у формуванні та діяльності банку, і тому є основною діяльністю банківської установи. Розуміння економічної природи банківського капіталу та питань, пов'язаних з його формуванням та ефективним управлінням, є визначальним для банківської установи.

Варто зазначити, що термін «капітал» є однією з найбільш складних і сумнівних категорій у фінансовій науці. На даний момент в економічній літературі відсутнє чітке тлумачення терміну «банківський капітал», що призводить до його відокремлення від інших економічних категорій, таких як банківські активи, резерви, власні кошти, фонди. У вітчизняній та зарубіжній науково-практичній літературі можна знайти декілька підходів до тлумачення природи банківського капіталу.

Таблиця 1.1

Сутність поняття «банківський капітал»

Вчений	Поняття
Закон України «Про банки і банківську діяльність»	власні кошти, залишкова вартість активів банку після вирахування всіх зобов'язань
Загородній А.Г., Сліпушко О.М., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С.	сукупність грошового капіталу (власних і залучених коштів), за допомогою якого працюють банки. Вклавши гроші в банківську справу, вони приносять власнику банківський прибуток
Мочерний С.В.	всі залучені банком грошові кошти, які банк використовує як банківські кошти для кредитно-розрахункових та інших операцій
Мишкін Ф.С.	чисті активи банку, які дорівнюють різниці між сумою активів і пасивів. Ці кошти мобілізуються шляхом продажу нових акцій або з нерозподілених доходів
Роуз П.	капітал складається з акціонерного капіталу, який був внесений власниками банку, резервів для покриття можливих збитків та нерозподіленого прибутку

Джерело: складено автором на основі [8, 18, 20]

Загалом банківський капітал – це сума власних і позикових коштів, що знаходяться в розпорядженні банків. Проте більшість дослідників термін «банківський капітал» називають «власним капіталом».

Стан капіталу банку характеризується його розміром, структурою та темпами зростання. Тому важливо розуміти структуру банківського капіталу (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Класифікація складових банківського капіталу

Джерело: побудовано автором на основі [25]

Фактичний економічний капітал Банку визначається шляхом розрахунку сум компонентів кожного ідентифікованого ризику або комбінації факторів ризику. Р. Бернейса, та Лобанова стверджують, що розрахунок економічного капіталу залежить від особливостей втрати фінансування для кожного ризику, який слід кількісно оцінити [31, с. 13].

Навантаження власного капіталу в банківській справі дещо відрізняється від інших сфер бізнесу. Це чітко видно через функції власного капіталу банку

(захисну, операційну, регулюючу). [4, с.50].

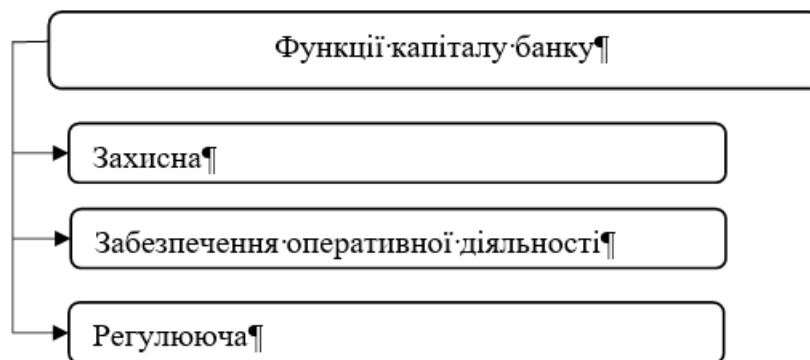

Рис. 1.2. Функції капіталу банку

Джерело: побудовано автором на основі [4]

Згідно з Законом України «Про банки та банківську діяльність», ці функції є визначальними:

- захисна функція дозволяє банку діяти у разі втрат чи непередбачуваних збитків;
- оперативна дозволяє створити фінансовий резерв або своєрідний запас у на випадок непередбачених умов або збитків;
- регулююча функція стосується лише ставлення та суспільних інтересів до успішної діяльності банків.

Національний банк України оцінює та контролює діяльність банків відповідно до встановлених стандартів, нормативів достатності основного та регулятивного капіталу [4]. Основною функцією банківського капіталу є захисна, тому його якість має бути високою, а капітал - реальним.

Захисна функція полягає в тому, що власний капітал банку покриває збитки та виплачує зобов'язання перед вкладниками [5, с. 259]. Капітал дозволяє банку продовжувати фінансові операції навіть у разі великих непередбачених витрат.

Отже, чим більший розмір власного капіталу банку, тим більша довіра до нього клієнтів навіть у разі некомерційної діяльності та інших фінансових ускладнень. Це дає органам управління та контролю банку додатковий час, щоб

вивести банк із кризової ситуації.

Вторинною функцією до капіталу банку є забезпечення операційної діяльності. Однак не можна недооцінювати це, особливо на ранніх етапах створення та діяльності банківської установи, коли інфраструктура банківської установи будується з власного капіталу, а банківська справа ще розвивається. Важливість цієї функції вбачається у постійному розширенні та структурному розвитку банку, а також у розробці та впровадженні нових банківських технологій та продуктів [17].

Суть регулюючої функції полягає у впливі регуляторів і наглядових органів на діяльність банківської установи, тобто визначення розміру капіталу або його складових. Зокрема, запровадження коефіцієнта платоспроможності має на меті уникнути надмірної мінімізації власних коштів банків з метою максимізації прибутку, зниження ризику неплатоспроможності та захисту інтересів вкладників і кредиторів. Капітал банків дає змогу розвивати ресурсний потенціал банківської системи за рахунок власних ресурсів (капіталу) банків, а також залучати позикові кошти клієнтів. Це забезпечує функції, які виконує капітал банку (рис. 1.3).

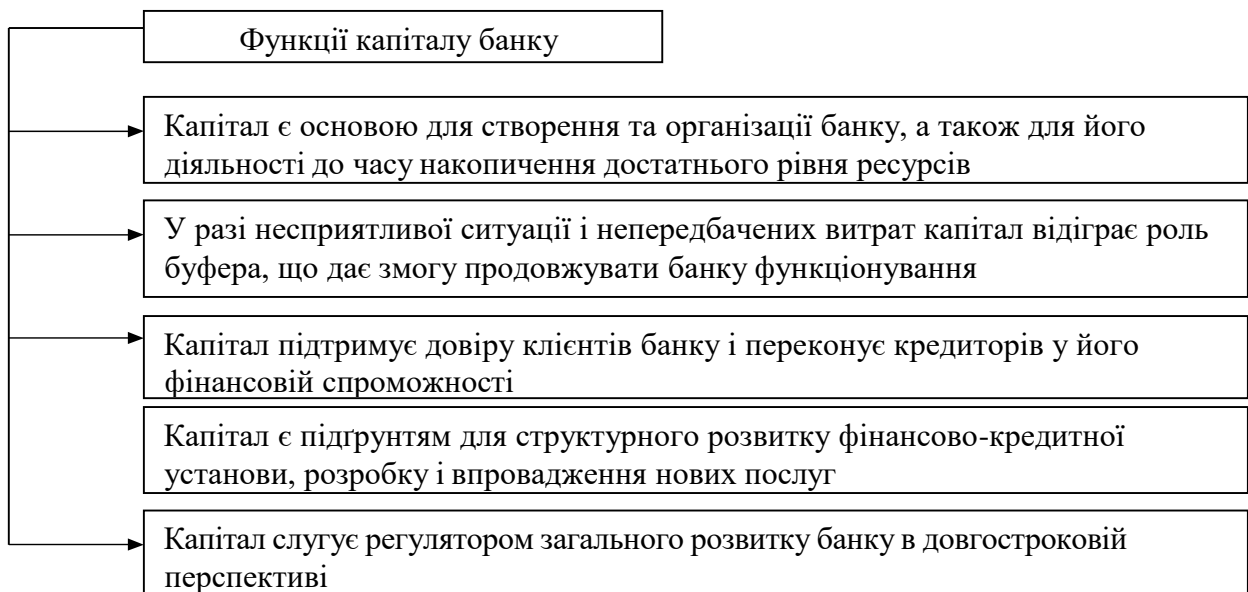

Рис. 1.3. Основні функції, що виконує капітал банку

Джерело: побудовано автором на основі [5]

Існує також інший підхід до розподілу функцій, які виконує власний капітал. Функції будуть поділені на поточні та стратегічні. Поточні функції визначають особливості продажу банківського капіталу від початку його накопичення до відтворення на практиці.

Визначені функції банківського капіталу припускають, що банківський капітал є динамічним, функціональним об'єктом, який забезпечує повсякденне ведення банківського бізнесу з самого початку. Завдяки своїй функціональності банківський капітал забезпечує підтримку довіри населення до банків, а виконання поточних і стратегічних функцій забезпечує фінансову стійкість банківської системи.

Останнім часом суттєво змінилася методика розрахунку капіталу. Зважаючи на те, що політика Національного банку Польщі ґрунтується на раціональному використанні загальноновизнаних міжнародних стандартів, хотілося б зупинитися на методології визначення окремих компонентів банківського капіталу.

По-перше, балансовий капітал слід розрізняти як різницю між сумою активів і зобов'язань банку та регулятивним капіталом.

Регулятивний капітал відрізняється від балансового капіталу розміром коригувань для різних груп ризиків, які можуть призвести до втрати капіталу.

Балансовий капітал досить прозорий. Він складається із суми сплаченого статутного капіталу, нерозподіленого прибутку минулих років та загальних банківських коштів, утворених за рахунок прибутку, а також коригується на поточні результати діяльності (прибуток/збиток поточного року). Балансовий капітал, особливо в довгостроковій перспективі, дає певні ознаки надійності банківської установи з точки зору її фінансового стану та достатності капіталу її активів.

Регулятивний капітал банку розрахувати складніше, але він дає краще уявлення про реальну вартість капіталу, орієнтованого на збитки для

ризикованих активів або змінних активів. Тому регулятивний капітал є основою для оцінки надійності банківської установи та контролю за дотриманням економічних показників. Тому як наглядові органи, так і вище керівництво та акціонери банку мають бути повністю впевнені в тому, що методологія розрахунку регулятивного капіталу є економічно обґрунтованою, заснованою на перевірених стандартах та з урахуванням особливостей фінансово-економічного розвитку країни.

Методологічна основа для розрахунку регулятивного або статутного капіталу випливає з Базельської конвенції про капітал, Другої банківської директиви ЄС та Директиви ЄС про власні кошти. Таким чином, відповідно до Базельської конвенції про капітал регулятивний капітал складається з статей капіталу першого та другого рівня з певними обмеженнями.

Тому, максимальна загальна кількість статей капіталу 2 рівня не може перевищувати загальну суму статей капіталу 1 рівня. Максимальний розмір субординованих строкових позик, що враховуються при розрахунку капіталу, не може перевищувати 50% від суми статей звичайного власного капіталу 1 рівня.

Національний банк України використав основні підходи, викладені вище, для розуміння структури та методології розрахунку капіталу при визначенні порядку розрахунку нормативу капіталу (Н1) комерційного банку та похідних нормативів достатності капіталу (Н4) і платоспроможності (Н3).

Хоча основні положення, встановлені НБУ як основу для розрахунку капіталу, є безперечними та досить зваженими, ми вважаємо, що деякі складові ще потребують додаткового розгляду та певних коригувань [7].

Існуючі способи визначення вартості банківського капіталу банку мають як переваги, так і недоліки (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Способи визначення вартості капіталу банку

Спосіб визначення	Зміст
Перший спосіб – визначення бухгалтерської (книжкової) вартості капіталу банку	Відповідно до цього методу всі активи та зобов'язання Банку відображаються в балансі за вартістю їх придбання або створення. Власний капітал розраховується як різниця між балансовою вартістю активів та зобов'язань. Цей метод доцільний лише в тому випадку, якщо балансова вартість активів та зобов'язань суттєво не відрізняється. Якщо з якихось причин ринкова ціна суттєво відрізняється від первісної балансової вартості, цей метод призводить до спотворених результатів, заниження капіталу банку. Цей метод простий, не вимагає спеціальної кваліфікації персоналу банку чи значних витрат на оцінку.
Другий спосіб – спосіб ринкової вартості	Це пояснюється тим, що активи та пасиви банку оцінюються за ринковою вартістю, на основі якої розраховується капітал комерційного банку. Цей метод точніше відображає реальний рівень безпеки банку та дозволяє більш динамічно та реалістично оцінити вартість капіталу, оскільки ринкова вартість активів та зобов'язань постійно змінюється. Проте більшість банків не зацікавлені в такому методі визначення вартості капіталу, особливо якщо він не сприяє зміцненню позицій банку на ринку. Цей метод переважно використовується керівництвом банку для внутрішніх цілей, хоча він корисний і для зовнішніх користувачів – вкладників та кредиторів банку. Слід зазначити, що метод ринкової вартості має деякі недоліки. По-перше, не завжди можливо та правильно оцінити активи та зобов'язання за ринковою вартістю. По-друге, цей метод трудомісткий, вимагає наявності висококваліфікованих фахівців, а також значних фінансових витрат.
Третій спосіб – спосіб регулюючих бухгалтерських процедур	Сутність полягає в обчисленні розміру капіталу за правилами й вимогами, встановленими органами, що здійснюють нагляд і контроль за банківською діяльністю. За цим способом капітал банку розраховується як сума низки його складових елементів

Джерело: складено автором на основі [10]

Отже, спосіб розподілу капіталу та його склад варіюється від країни до країни, але економічно розвинені країни прийняли Базельську угоду для захисту як кредиторів, так і вкладників, а також забезпечення фінансової стабільності і прозорості банківських систем. Національний банк України при визначенні достатності капіталу комерційних банків дотримується положень договору. При цьому НБУ постійно вдосконалює методику визначення розміру капіталу.

РОЗДІЛ 2. ДИНАМІКА ПОКАЗНИКІВ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ БАНКУ

2.1. Загальна характеристика банківської установи

АТ «Альфа-Банк» Україна – один з найбільших міжнародних комерційних банків в Україні. Банк володіє розташованою в Люксембурзі приватною холдинговою компанією АВН Holdings SA (АВНН), яка має холдинги в Україні, Білорусі, Казахстані, Нідерландах, а також офіси на Кіпрі та у Великобританії. Банк засновано в 1992 році. Починаючи з 2001 року АТ почало працювати під брендом Альфа-Банк Україна. Важливо, що Альфа-Банк зберігає лідируючі позиції в усіх сегментах банківського ринку та є одним із найстабільніших та надійних банків України та, за даними НБУ, входить у десятку найбільших фінансових установ країни за показниками активів [13].

До банківської групи, в яку входить і несе за неї відповідальність банк, входять страхова компанія ПАТ «Альфа Страхування», ТОВ «ПАРИТЕТ ФІНАНС», ТОВ «АЛЬФА-ЛІЗИНГ» та ТОВ «СІБ КУА УКРСОЦ-НЕРУХОМІСТЬ» [9].

«Станом на 1 січня 2021 року АВН Holdings S.A. володіє 57,6% акцій у банку, АВН Ukraine Limited володіє 42,4% акцій у банку. При цьому бенефіціарні власники Альфа-Банку Україна залишилися незмінними. На кінець 2020 року мережа роздрібного обслуговування налічувала 218 відділень та 706 банкоматів, у тому числі: 23 відділення у ТЦ «Епіцентр»; 5 А- клубів; 2 касових відділень; 4 відділень в університетах; 1 міні-відділення; 12 відділень – кас перерахунку; 171 універсальних відділень», зазначено у Звіті про управління за 2020 рік [9].

Кількість підрозділів Альфа-банку у динаміці за 2012-2020 рр.

представлена на рис. 2.1.

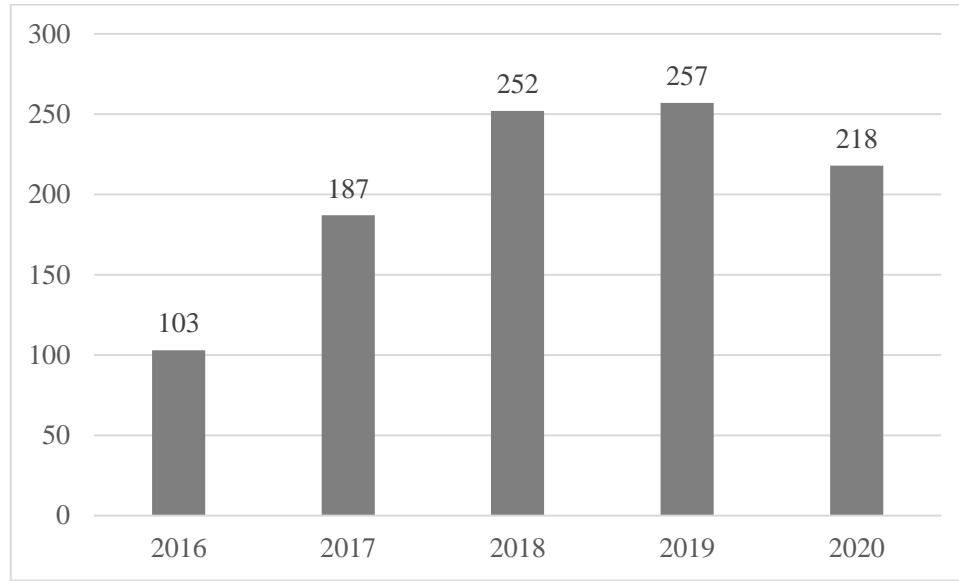

Рис. 2.1 – Динаміка кількості підрозділів АТ «Альфа-банку» за 2012-2020 рр.

Джерело: побудовано автором на основі [13]

Банк має відділення в усіх областях та 81 населеному пункті України. У 2020 році в мережу відділень банку внесено такі зміни: відкрито 1 відділення, тимчасово закрито 1 відділення, закрито 39 відділень та змінено місцезнаходження 9 відділень.

Загальні збори акціонерів, Спостережна рада та Правління Банку - Органи управління Банку.

Правління Банку є виконавчим органом Банку, відповідає за повсякденне управління установою та відповідає за ефективність її діяльності відповідно до принципів і порядку, встановлених Статутом.

Загальне управління капіталом здійснює Наглядова рада Банку. Наглядова рада Альфа-Банку складається з 8 осіб. Три члени Спостережної ради є незалежними директорами, які відповідають вимогам Закону «Про банки та банківську діяльність». Важливе місце в діяльності та розвитку банку займає побудова місії та стратегії банку.

АТ «Полтава-банк» створено та діє згідно із Законами України "Про банки і банківську діяльність", "Про акціонерні товариства", "Про цінні папери та фондовий ринок" іншими актами чинного законодавства України. Організаційно-правова форма Банку - акціонерне товариство, тип - приватне акціонерне товариство. Засновниками Банку є юридичні та фізичні особи - резиденти України. Між засновниками (особами, що виступили акціонерами-засновниками та підписали Установчий договір про створення Полтавського АТ «Полтава-банк» від 31 травня 1993 року) були розподілені 100 % акцій Банку [14].

«АТ КБ «ПриватБанк» - український банк, лідер роздрібного банківського ринку України, орієнтований насамперед на платіжні операції для населення та юридичних осіб усіх форм власності. Заснований у 1992 році, комерційний банк АТ КБ "ПриватБанк" є лідером банківського ринку країни. За даними дослідження GfK Ukraine у 2019 році з нами співпрацюють 56,2% українців – фізичних осіб віком від 16 років. Вважають основним банком 46,6% користувачів банківських послуг – фізичних осіб, що більше, ніж у наступних двадцяти банках, разом узятих. АТ КБ «ПриватБанк» є міжрегіональним універсальним та системним банком, орієнтований на обслуговування приватних осіб та корпоративних клієнтів усіх форм власності, входить до складу семи системних банків України, має один із найбільших обсягів капіталу та чистих активів. Серед корпоративних клієнтів у 2019 році цей показник для АТ «ПриватБанк» становить: юридичні особи: 63,7% співпрацюють, а 42,2% вважають своїм основним банком; суб'єкти підприємницької діяльності - фізичні особи (СПД ФО): 73,8% співпрацюють, 65,9% вважають своїм основним банком. АТ КБ "ПриватБанк" є одним із найбільш інноваційних банків світу. Наприклад, понад 10 років тому банк став одним із перших у світі використовувати одноразові SMS-паролі. До останніх інновацій, які здобули визнання по всьому світу, відносяться такі продукти, як платіжний міні-

термінал, вхід до Інтернет-банку через QR-код, онлайн-інкасація, а також десятки різних мобільних додатків.», зазначено на офіційному сайті банку [15].

2.2. Аналіз управління капіталом банку

Перспективи банку на майбутнє багато в чому залежать від рівня його капіталізації. Достатній обсяг власних коштів банку забезпечує йому операційну стабільність та дозволяє мінімізувати ризики, пов'язані з функціональним процесом.

Власний капітал АТ «Альфа-Банк» проаналізовано за період за 2018 – 2020 рр. (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Склад власного капіталу АТ «Альфа-Банк» за 2018 – 2020 рр.

Період	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Статутний капітал	12 179 756	28 726 248	28 726 248
Емісійний дохід та інший дохід за операціями з акціонерами	739 630	2 367 572	2 367 572
Незарєєстровані внески в капітал	0	0	0
Резервні та інші фонди банку	353 769	1 228 425	1 421 007
Резерв переоцінки	11 272	136 032	65 242
Непокритий збиток	-8 243 339	-23 938 864	-22 957 098
Обсяг власного капіталу	5 041 088	8 519 413	9 622 971

Джерело: складено автором на основі [26]

Аналіз формування власного капіталу АТ «Альфа-Банк» показує, що основна частина власного капіталу належить до статутного капіталу і на кінець 2020 року він становив 28726248 тис. грн.

Як видно з даних таблиці, основним джерелом зростання власного капіталу є резервний фонд банку, який складається з прибутку, а також емісійного доходу банку.

За досліджуваний період статутний капітал «Альфа-банку» мав значні зміни, а саме:

- 29 червня 2016 року ABN Ukraine Limited збільшила статутний капітал Альфа-Банку на 114,996 млн грн. Збільшено капітал шляхом приватного розміщення 27 141 іменних простих акцій номінальною вартістю 4 237 грн. У результаті статутний капітал Альфа-Банку України зріс до 7 516 млн грн;
- 25 січня 2017 року акціонер Альфа-Банку України ABN Ukraine Limited (ABNU) сплатив \$180 млн у рамках повної та дострокової реалізації програми капіталізації за 1,7 млн акцій банку. Статутний капітал збільшився до 12,18 млрд грн;
- У 2019 році в результаті злиття Укрсоцбанку статутний капітал Альфа-Банку збільшився на 12,2 млрд грн. до 28,7 млрд грн.

Зазначимо, що капітал, отриманий від АТ «Укрсоцбанк», містить негативний фінансовий результат у розмірі 1588591 тис. грн на дату закриття. 2 грудня 2019 року позачергові Загальні збори Банку ухвалили відшкодувати АТ «Укрсоцбанк» за поточний рік у сумі 1 588 591 тис. грн з резерву та інших коштів, отриманих від АТ «Укрсоцбанк».

Банк управляє своїм капіталом для досягнення цілей, поставлених акціонерами. Для оцінки достатності капіталу Альфа-Банк регулярно проводить оцінку ризиків та визначає їх вплив на співвідношення рівня капіталу та достатності капіталу.

Коефіцієнт достатності капіталу відповідає нормативному значенню, яке має бути нижче 0,1% [1].

Коефіцієнт достатності капіталу з 2019 по 2020 роки знизився на 2%. Цей результат пояснюється високою захищеністю власного капіталу АТ «Альфа-Банк», тому не потребує вільних коштів і є достатньо надійним (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

**Показники достатності капіталу «Альфа-банку» в щоквартальній динаміці
2018-2020 рр.**

Квартал	коефіцієнт надійності ВК	коефіцієнт достатності капіталу	коефіцієнт фінансового важеля	Мультиплікатор капіталу	Рентабельність ВК
01.03.2018	9%	8%	11	3,98	5,43%
01.06.2018	9%	8%	11	3,99	9,66%
01.09.2018	9%	8%	11	4,67	19,22%
01.12.2018	9%	8%	11	4,95	25,99%
01.03.2019	10%	9%	10	4,98	9,46%
01.06.2019	10%	9%	10	5,16	15,28%
01.09.2019	11%	10%	9	5,39	22,77%
01.12.2019	13%	12%	7	2,50	22,61%
01.03.2020	12%	11%	8	2,79	3,41%
01.06.2020	13%	11%	8	2,79	5,16%
01.09.2020	13%	11%	8	2,89	16,00%
01.12.2020	11%	10%	9	3,40	12,00%

Джерело: складено автором на основі [26]

Зменшення коефіцієнта кредитного плеча свідчить про зменшення діяльності, пов'язаної зі збором вільних коштів, отриманих з грошового ринку, що пов'язано з високим забезпеченням власних коштів АТ «Альфа-Банк».

Рентабельність є відносним показником діяльності АТ «Альфа-Банк». Його нормативне значення становить 0,1-0,2%. Таким чином, АТ «Альфа-Банк» досить ефективно використовує свій капітал. Одним з підходів до оцінки достатності капіталу є аналіз співвідношення власного капіталу та зобов'язань банку. Проведемо аналіз динаміки складу пасивів АТ «Альфа-Банк» за 2018-2020 рр. (рис. 2.2)

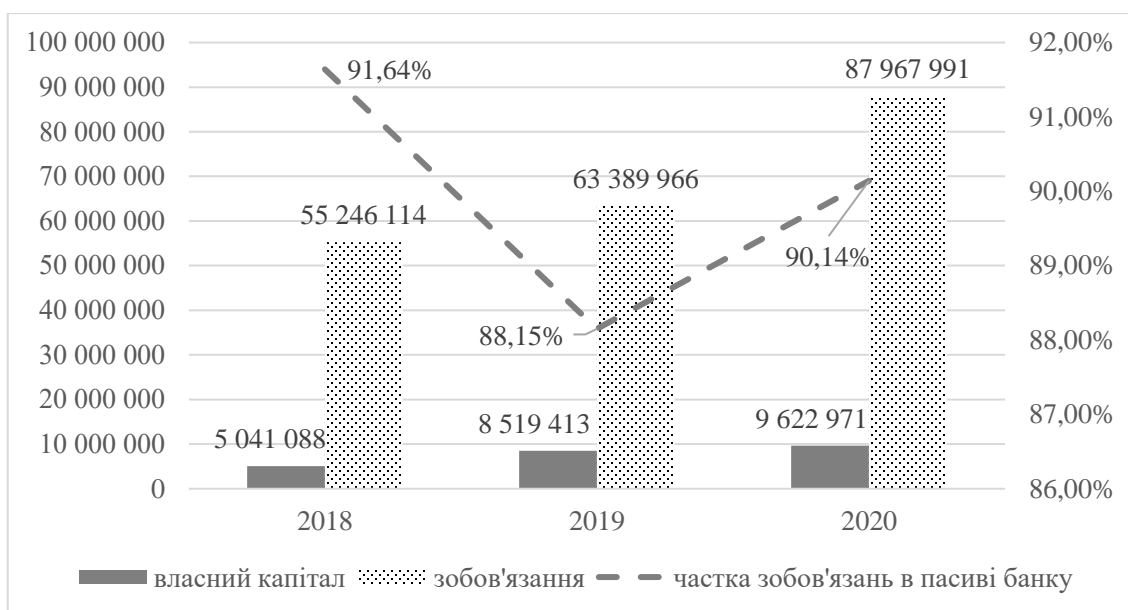

Рис. 2.2. Динаміка складу пасивів АТ «Альфа-Банк» за 2018-2020 рр.

Джерело: побудовано автором на основі [26]

Аналіз на рисунку 2.2 показує, що зобов'язання банку у 2020 році становили 87967991 тис. грн. Порівняно з зобов'язаннями 2019 року вони зросли на 24 578 025 тис. грн., або на 2%. Зобов'язання мають тенденцію до зростання у 2018-2020 роках. Таке збільшення ресурсної бази банку можна вважати ефективною роботою депозитного відділу із залучення ресурсів. Частка зобов'язань становить: 90,14% у 2020 році, 88,15% у 2019 році, 91,64% у 2018 році.

Станом на 1 січня 2021 року регулятивний капітал Альфа-Банку становив 8,8 млрд грн. Коефіцієнт достатності регулятивного капіталу (Н2) має становити не менше 10%, як того вимагає регуляторний орган, і Альфа-Банк дотримуватиметься цього показника протягом звітного періоду.

Альфа-Банк Україна дотримується нормативної вимоги щодо ліквідності 76,82%, тоді як нормативна вимога становить не менше 60%. Максимальний рівень кредитного ризику на одного контрагента (Н7) становить 18,32% (не більше 20%). Це відображає обмеження кредитного ризику, що виникає внаслідок невиконання окремими контрагентами своїх зобов'язань (табл. 2.3)

Таблиця 2.3

Економічні нормативи АТ «Альфа-Банк» за 2018-2020 рр.

Період	2018	2019	2020	Нормативне значення
Н1, Регулятивний капітал, тис грн.	5 744 124	8 342 678	8 774 849	> 200 млн грн
Н2, Норматив достатності (адекватності)	13,63	15,77	13,95	> 10%
Н6, Норматив короткострокової ліквідності	69,20	79,25	76,82	> 60 %
Н7, Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента	33,46	14,35	18,32	< 25%
Н8, Норматив великих кредитних ризиків	242,63	77,32	112,66	< 8-кратний розмір регулятивного капіталу
Н9, Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами	0,45	14,58	12,97	< 25%
Н11, Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою	0,00	0,02	0,02	< 15%
Н12, Норматив загальної суми інвестування	0,00	0,03	0,03	< 60%
Л13-1, Норматив ризику загальної довгої відкритої валютної позиції	3,3033	0,2598	3,1110	< 5%
Л13-2, Норматив ризику загальної короткої відкритої валютної позиції	2,6532	1,6232	1,2754	< 5%
LCR _{вв}	-	254,51	264,95	не менше 100 %
LCR _{ів}	-	285,74	623,46	не менше 100 %

Джерело: створено автором на основі [26]

Максимальний рівень кредитного ризику для пов'язаних сторін (Н9) становить 12,97% (норматив – не більше 25%). Це означає, що обмеження ризику, пов'язаного з інсайдерськими операціями, які можуть мати прямий і непрямий вплив на діяльність Банку. Ставка інвестування в цінні папери для кожної установи окремо (Н11) становить 0,02% (норма — до 15%). Це свідчить

про обмеження ризику, пов'язаного з інвестиційною діяльністю банку в статутних фондів установ, що може призвести до втрати капіталу банку.

У грудні 2018 року НБУ запровадив LCR, який визначає мінімальний сценарій стресу ліквідності для покриття чистих виплат, які очікуються на погашення протягом 30 днів. Насправді він суворіший, ніж співвідношення Н4 і Н5, тому робити подальші розрахунки на основі цих співвідношень недоцільно. Оцінки Альфа-Банку LCR_{вв} та LCR_{ів} на 2019-2020 роки є високими, що вказує на те, що в стресовому сценарії банк створив великий резерв ліквідності для покриття очікуваних чистих грошових потоків протягом 30 днів.

Показники обсягу та складу капіталу АТ «КБ «ПриватБанк» представлено у (табл. 2.4.).

Таблиця 2.4

Показники обсягу капіталу АТ «КБ «ПриватБанк» за 2018-2020 роки

Активи	Року, млн. грн.			Частина в активах, %			Зміна в структурі, %	
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2019/2018	2020/2019
Статутний капітал	206059,7	206059,7	206059,7	105,2	89,70	81,2	-15,55	-8,49
Емісійні різниці	22,7	22,7	22,7	0,01	0,01	0,01	0,00	0,00
Резервні та інші фонди банку	6210,5	6850,5	-	3,17	2,98	-	-0,19	-
Резерви переоцінки	687	614	584	0,35	0,27	0,23	-0,08	-0,04
Нерозподілений прибуток (Непокритий збиток)	-190389	-169919	-166120	-97,24	-73,97	-65,47	23,27	8,50
Капітал банку	22590,5	43628,2	40546,4	11,54	18,99	15,98	7,45	-3,01

Джерело: складено автором із використанням [28]

Згідно з даними табл. 2.4., видно, що найбільшу частку в капітал АТ «КБ «ПриватБанк» займає статутний капітал (у 2018 році частка становила 105,24%; у 2019 році. – 89,70%; у 2020 році. – 81,21%) . Такі значення часток статутного капіталу свідчать про те, що розмір капіталу банку значно менший за розмір його статутного капіталу, є вкрай негативним фактом. Така ситуація викликана наявністю у АТ «КБ «ПриватБанк» у 2018-2020 рр. значної суми непокритих збитків, що у відсотках становила у 2018 – (-97,24%) загальної величини капіталу банку, у 2020 – (-65,47%).

Динаміка обсягу складових капіталу АТ «КБ «ПриватБанк» у 2018-2020 рр. представлена у (табл. 2.5.).

Таблиця 2.5

Динаміка обсягу складових капіталу АТ «КБ «ПриватБанк» у 2018-2020 рр.

Капітал	Абсолютне відхилення, млн. грн.		Темп приросту (спаду), %		Темп зростання, %	
	2019/2018	2020/2019	2019/2018	2020/2019	2019/2018	2020/2019
Статутний капітал	0	0	0	0	100,00	100,00
Емісійні різниці	0	0	0	0	100,00	100,00
Резервні та інші фонди банку	640	-6850,5	10,30	-100	110,31	0,00
Резерви переоцінки	-73	-30	-10,62	-4,88	89,37	95,11
Нерозподілений прибуток (Непокритий збиток)	20470,7	3798,7	-10,75	-2,23	89,25	97,76
Капітал банку	21037,7	-3081,8	93,12	-7,063	193,13	92,94

Джерело: складено автором із використанням [28]

Розмір капіталу банку в період аналізу, щорічно зростав, так у 2019 році порівняно з 2018 роком капітал АТ «КБ «ПриватБанк» зріс на 21037,7 млн. грн., а темп приросту становив 93,12%, у 2020 році порівняно з 2019 роком сума капіталу банку зменшилась на -3081,8 млн. грн., а темп приросту склав -7,06%.

Така тенденція зростання капіталу банку є негативною. Зазначимо, що у 2018-2019 роках зростання капіталу банку відбулося за рахунок значного зменшення суми непокритих збитків, що складало у 2019 році порівняно з 2018 роком 20470,7 млн. грн. (на -10,75%), а у 2020 році порівняно з 2019 роком воно становило 3798,7 млн. грн. (на -2,23%). Протягом 2018-2019 років АТ «КБ ПриватБанк» не збільшував статутний капітал. Також опустилося значення резервів переоцінки, які у 2019 році порівняно з 2018 роком зменшилися на -73 млн. грн. (на -10,62%). Збільшення капіталу АТ «КБ «ПриватБанк» заслуговує на позитивну оцінку і стало можливим завдяки прибутковій діяльності, яка дозволила скоротити непокриті збитки банку.

Станом на 01.01.2020 рік регулятивний капітал АТ КБ «ПриватБанк» (Н1) становив 19,224 млрд грн., що майже в 100 разів перевищувало встановлений НБУ ліміт на цей стандарт у 200 млн грн. Таким чином, Банк сформував та підтримував дуже великий запас за нормативом Н1.

За період з 01.01.2019 по 01.01.2020 норматив адекватності регулятивного капіталу Банку (Н2) знизився на 3,31 п.п.: з 17,46% до 14,15%. Незважаючи на зменшення, Н2 Банку з помітним запасом (на 4,15 п.п.) перевищував встановлений НБУ граничний рівень для даного нормативу, але при цьому був на 5,51 п.п. меншим за середній показник Н2 по банківській системі України. Станом на 04.05.2020 Н2 Банку склав 15,87%, що на 5,87 п.п. перевищило встановлене НБУ граничне значення, тобто АТ КБ «ПриватБанк» збільшив запас за даним нормативом.

Норматив достатності основного капіталу Банку (Н3) станом на 01.01.2020 складав 7,13%, що було на 0,495 п.п. менше за встановлену НБУ граничну

позначку на рівні 7,625% (з урахуванням буферу запасу (консервації) капіталу у розмірі 0,625%), а також на 6,37 п.п. менше, ніж середній показник даного нормативу по банківській системі України. При цьому станом на 04.05.2020 НЗ Банку склав 8,00%, що на 1,00 п.п. перевищило граничне значення, встановлене регулятором для даного нормативу на рівні 7,00%, тобто АТ КБ «ПриватБанк» наростив запас за нормативом НЗ.

За результатами проведеного у 2019 році Національним банком України стрес-тестування найбільших українських банків, які свідчать про те, що АТ КБ «ПриватБанк» підтримує показники нормативів Н2 та НЗ на достатньому рівні. В ході стрес-тестування визначався необхідний (цільовий) рівень достатності капіталу банків (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Основні нормативи АТ «КБ «ПриватБанк», %

Показник	Нормативне значення	01.01.2019		01.01.2020	
		за системою	банк	за системою	банк
Норматив адекватності регулятивного капіталу (Н2)	>10%	16,18%	17,46%	19,66%	14,15%
Норматив достатності капіталу (Н3)	>7%	-	8,84%*	13,50%	7,13%
Норматив короткострокової ліквідності (Н6)	>60%	93,52%	97,74%	94,35%	100,41%
Норматив коефіцієнта покриття ліквідністю по всіх валютах (LCR _{ВВ})	>100%	-	263,61%	-	268,26%
Норматив коефіцієнта покриття ліквідністю в іноземній валюті (LCR _{ІВ})	>100%	-	102,03%	-	307,71%
Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7)	<25%	19,83%	6,26%	17,61%	16,64%
Норматив великих кредитних ризиків (Н8)	<800%	176,23%	0,00%	105,00%	32,04%

Джерело: складено автором з використанням [28]

Як видно з табл. 2.6., станом на початок 2020 року АТ КБ «ПриватБанк» був добре забезпечений капіталом, про що свідчать показники відповідних нормативів Банку (Н1, Н2 та Н3), які з запасом перевищували встановлені НБУ граничні значення.

Нормативи ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» за період з 01.01.2019 по 01.01.2020 продемонстрували позитивну динаміку:

- норматив короткострокової ліквідності (Н6) виріс на 2,67 п.п.: з 97,74% до 100,41%;
- норматив коефіцієнта покриття ліквідністю за всіма валютами (LCR_{ВВ}) збільшився на 4,65 п.п.: з 263,61% до 268,26%;
- норматив коефіцієнта покриття ліквідністю в іноземній валюті (LCR_{ІВ}) показав приріст на 205,68 п.п.: з 102,03% до 307,71%.

Станом на 2020 АТ КБ «ПриватБанк» підтримував дуже хороший запас за всіма нормативами ліквідності: норматив короткострокової ліквідності Банку (Н6) перевищував встановлене НБУ граничне значення на 40,41 п.п., норматив коефіцієнта покриття ліквідністю за всіма валютами (LCR_{ВВ}) – на 168,26 п.п., а норматив коефіцієнта покриття ліквідністю в іноземній валюті (LCR_{ІВ}) – на 207,71 п.п. Разом з цим, норматив короткострокової ліквідності Банку (Н6) на 6,06 п.п. перевищував середній показник даного нормативу по банківській системі України. Станом на 04.05.2020 Н6 Банку складав 93,51%, LCR_{ВВ} становив 262,37%, а LCR_{ІВ} був на рівні 197,34%.

Таким чином, на початок 2020 року АТ КБ «ПриватБанк» був добре забезпечений ліквідністю, на що вказують відповідні нормативи Банку (Н6, LCR_{ВВ} та LCR_{ІВ}), які з вагомим запасом перевищували встановлені НБУ граничні значення. Високі показники нормативів LCR_{ВВ} та LCR_{ІВ} свідчать про те, що Банк сформував вагомий запас ліквідності для покриття чистого очікуваного відпливу грошових коштів протягом 30 днів з урахуванням стрес-сценарію.

Дослідження капіталу АТ «Полтава-банк» варто розпочати з аналізу горизонтальної та вертикальної структури капіталу, що свідчить про кількісну кореляцію між різними компонентами капіталу та їх динамікою (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Динаміка та структура капіталу АТ «Полтава-банк» за 2018–2020 рр.

Складові капіталу	2018 р.		2019 р.		2020 р.		Зміни у 2020 р. до 2018 р., (+,-)		
	сума, млн. грн	у % до підсумку	сума, млн. грн	у % до підсумку	сума, млн. грн	у % до підсумку	сума, млн. грн	у % до підсумку	2020 р. у % до 2018 р.
Статутний капітал	303,3	13,1	348,7	13,8	416,9	13,2	113,6	0,1	37,5
Емісійні різниці	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Резерви та інші фонди банку	94,1	4,1	98,8	3,9	104,9	3,3	10,8	-0,7	11,5
Резерви переоцінки	226,7	9,8	227,6	9,0	170,1	5,4	-56,6	-4,4	-25,0
Нерозподілений прибуток	92,0	4,0	123,3	4,9	84,7	2,7	-7,3	-1,3	-7,9
Усього власного капіталу	716,2	30,8	798,5	31,5	776,7	24,6	60,5	-6,3	8,4
Кошти банків	-	-	-	-	80,0	2,5	80,0	2,5	100,0
Кошти клієнтів	1 545,6	66,5	1 666,0	65,7	2 252,1	71,3	706,5	4,7	45,7
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	6,9	0,3	8,9	0,4	6,6	0,2	-0,3	-0,1	-4,3
Відстрочені податкові зобов'язання	49,9	2,1	49,9	2,0	29,3	0,9	-20,6	-1,2	-41,3
Резерви за зобов'язаннями	0,1	0,0	0,1	0,0	0,2	0,0	0,1	0,0	100,0
Зобов'язання орендаряз лізингу	-	-	6,7	0,3	5,2	0,2	5,2	0,2	100,0
Інші зобов'язання	4,0	0,2	4,6	0,2	10,3	0,3	6,3	0,2	2,6
Усього позикового капіталу	1 606,5	69,2	1 736,2	68,5	2 383,7	75,4	777,2	6,3	48,4
Усього капіталу	2 322,7	100,0	2 534,7	100,0	3 160,4	100,0	837,7	0,0	36,1

Джерело: складено автором із використанням [27]

Дані табл. 2.7, свідчать, що капітал АТ «Полтава-банк» за 2018-2020 рр. збільшився на 837,7 млн грн, або на 36,1%. Це пов'язано зі зростанням кредитного та власного капіталу на 772.2 млн грн (48.4%) та 60.5 млн грн (8.4%). Найбільшу частку складу позикового капіталу займають кошти клієнтів, які збільшилися на 706,5 млн. грн. або на 45,7 %.

У складі позикового капіталу збільшилися такі складові, як кошти банків, інші зобов'язання, зобов'язання орендаря з лізингу, резерви за зобов'язаннями

відповідно на 80 млн грн, 6,3 млн грн, 5,2 млн грн, 0,1 млн грн. Податкові зобов'язання та поточні зобов'язання з податку на прибуток, у свою чергу, зменшилися на 20,6 млн. грн. та 0,3 млн. грн. відповідно.

Власний капітал банку зріс на 113,6 млн. грн. та 10,8 млн. грн. відповідно за рахунок збільшення статутного капіталу та резервів та інших активів банку. Резерви переоцінки та нерозподілений прибуток у свою чергу зменшили власний капітал на 56,6 млн грн та 7,3 млн грн відповідно. Розмір емісійних різниць за досліджуваний період залишався незмінним.

Таким чином, темпи зростання позикового капіталу є вищі за темпи зростання власного капіталу, що призводить до збільшення прибутку та зниження фінансової стійкості банку.

Капітал формується з метою інвестування в активні операції з метою отримання прибутку, а тому наступним важливим кроком на шляху управління капіталом з нашої точки зору має стати оцінка показників рентабельності банківської установи (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Аналіз показників рентабельності АТ «Полтава-банк» за 2018–2020 рр.

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Зміни у 2020 р. до 2018 р., (+;-)	
				сума, млн. грн	2020 р. у % до 2018 р.
Середньорічна вартість активів, млн грн	2186,1	2434,2	2847,9	661,8	30,3
Середньорічна вартість власного капіталу, млн грн	673,7	757,2	786,0	112,3	16,7
Прибуток до оподаткування, млн грн	115,7	151,7	70,1	-45,6	-39,4
Чистий прибуток, млн грн	93,5	123,2	56,9	-36,6	-39,1
Загальна рентабельність активів, %	5,3	6,2	2,5	-2,8	-53,5
Загальна рентабельність власного капіталу, %	17,2	20,0	8,9	-8,3	-48,1
Чиста рентабельність активів, %	4,3	5,1	2,0	-2,3	-53,3
Чиста рентабельність власного капіталу, %	13,9	16,3	7,2	-6,6	-47,8

Джерело: складено автором із використанням [27]

Аналіз даних табл. 2.8, демонструє негативну динаміку показників рентабельності, зокрема загальна рентабельність активів знизилася з 5,3% до 2,5%. Це означає, що наприкінці 2020 року кількість активів у 100 грн гарантуватиме прибуток лише в 2,5 грн.

Загальна рентабельність власного капіталу також знизилася з 17,2 грн до 8,9%, що свідчить про зниження рентабельності з 17,2 грн до 8,9 грн на 100 грн власного капіталу.

Чиста рентабельність активів і власного капіталу також впала з 4,3% до 2% і з 13,9% до 7,2%. Таким чином, можна зробити висновок, що загальна прибутковість банку знизилася майже вдвічі, що є негативним аспектом, який впливає на управлінську позицію комерційного банку. Фінансова стійкість забезпечує довгострокову стабільність діяльності банку, тому вважаємо, що наступним кроком дослідження капіталу має бути вивчення фінансової стійкості банку (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Аналіз показників фінансової стійкості АТ «Полтава-банк» за 2018–2020 рр.

Показники	Нормативне значення	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Зміни у 2020 р. до 2018 р., (+;-)
Коефіцієнт надійності	$\geq 0,05$	0,446	0,459	0,326	-0,120
Коефіцієнт фінансового важеля	< 20	2,243	2,175	3,068	0,825
Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів	$\geq 0,1$	0,308	0,315	0,246	-0,062
Коефіцієнт захищеності власного капіталу	x	0,565	0,515	0,404	-0,161
Коефіцієнт мультиплікатора капіталу	12,0-15,0	7,660	7,268	7,580	-0,080
Коефіцієнт окупності	x	1,559	1,537	1,215	-0,344
Коефіцієнт дієздатності	x	0,641	0,651	0,823	0,182

Джерело: складено автором із використанням [27]

Аналіз показників фінансової стійкості (табл. 2.9) у період з 2018 по 2020 роки показує, що стійкість та надійність банку знизилась, про що свідчить зниження коефіцієнта надійності на 0,120 та, навпаки, збільшення коефіцієнта

фінансового важеля на 0,825. Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів також знизився з 0,308 до 0,246 за три роки, що свідчить про зниження рівня захищеності активів банку власним капіталом. З 2018 р. до 2020 р. коефіцієнт захищеності власного капіталу зменшився з 0,565 до 0,404, що свідчить про незначне зниження стійкості та надійності банку.

Коефіцієнт мультиплікатора капіталу відповідає нормативному значенню та показує, що сума активів перевищує розміри акціонерного капіталу у 7 раз. Коефіцієнт окупності знизився з 1,559 до 1,215 і означає що на кінець 2020 р. на 1000 грн витрат банку припадає лише 1215 грн. доходу, коефіцієнт дієздатності є оберненим до коефіцієнта окупності, а тому він окреслює зростання з 0,641 до 0,823.

Таким чином, управління капіталом банку є важливою частиною управління банком, оскільки від ефективного управління ним залежить подальший прибуток банку. Управління капіталом банку має здійснюватися на стратегічному та операційному рівні. На стратегічному рівні управління включає наступні етапи: формулювання цілей та завдань управління капіталом, аналіз та оцінка поставленої мети та завдань на основі прогнозу фінансового стану банку, аналіз потенційних ризиків банківської установи, формування стратегії та здійснення, контроль за управлінням капіталом банку.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ БАНКУ

3.1. Розроблення організаційної моделі управління капіталізацією банку

Основна мета, яку ставлять власники під час інвестування в банківську діяльність – досягнення високої ефективності банку, а управління капіталізацією є одним із пріоритетів фінансового менеджменту банківської установи.

З метою своєчасного коригування дії банків щодо залучення коштів на збільшення його капіталу було розроблено організаційний механізм управління капіталізацією банку.

Організаційний механізм управління Банком – це механізм, який працює на створення сприятливих умов для його сталого розвитку в сучасних умовах розвитку.

Поняття «капіталізація» розглядається з трьох основних точок зору:

- метод оцінки активів підприємства, за розміром доходу підприємства, прибутку, який вони приносять;
- спрямування частини прибутку на збільшення власного капіталу банку (реінвестування чистого прибутку);
- спосіб збільшення статутного капіталу шляхом перерозподілу власного капіталу

Організаційний механізм управління банківським капіталом являє собою складну систему, що забезпечує доступність організаційних ресурсів для банків через внутрішні органи управління.

Для організації капіталізації банку необхідно застосовувати найбільш адекватну систему оцінки ефективності капіталізації банківської установи.

Більшість систем оцінки ефективності управління капіталом банку базуються на статистичних звітах банківської установи. Ці системи зосереджені на короткостроковій перспективі та банківській тактиці, а не на стратегії [23].

Досвід багатьох зарубіжних і вітчизняних банків наочно свідчить про непридатність традиційних систем стратегічного управління капіталізацією банку, заснованих на оцінці лише фінансових показників. Щоб оцінювати ефективність виконання корпоративної стратегії та керувати нею, потрібно використовувати інноваційні інструменти, як, наприклад, систему Ballanced Scorecard або BSC, яка поряд з традиційними системами включає фінансові показники для оцінки результатів діяльності банківської установи [36, с.145].

При цьому BSC наголошує на важливості нефінансових показників, які оцінюють задоволеність вкладників, ефективність внутрішніх бізнес-процесів, потенціал співробітників для забезпечення довгострокового фінансового успіху банку. Слід зазначити, що головне призначення даної системи – забезпечення функції збору, систематизації та аналізу інформації, яка необхідна у прийнятті рішень у сфері управління капіталом банку.

BSC не можна назвати лише системою обліку, вона є частиною системи управління капіталом банку і може становити її ядро. Ця система використовується як основний інструмент управління капіталізацією банку, що дає змогу встановлювати індивідуальні та загальні цілі, представляти їх працівникам та керівникам різних рівнів, оцінювати досягнення цілей за допомогою збалансованої системи показників ефективності та швидко отримувати зворотний зв'язок.

Ballanced Scorecard переводить місію та загальну стратегію банку в систему чітко поставлених цілей та завдань, а також показників, які визначають ступінь їх досягнення з таких проєкцій: фінансів, маркетингу, внутрішніх бізнес-процесів, навчання та зростання.

Одним із ключових елементів BSC є фінансовий прогноз. Основним

критерієм оцінки поточної діяльності банку є фінансові результати. Типовими цілями фінансового прогнозу є насамперед: збільшення власного капіталу банку, чистого грошового потоку, чистого доходу тощо. Ці особливості є основними факторами, що визначають ефективність управління капіталом банку за цим прогнозом.

У рамках проєкції маркетингу управлінці визначають ключові сегменти ринку, на яких банк має намір зосередити зусилля на просуванні та реалізації своїх послуг. Це перший крок у побудові інфраструктури цієї складової системи. Потім визначаються основні драйвери ефективності управління капіталізацією банку та оцінювані показники. Основними двигунами ефективності управління капіталізацією банку даної проєкції є: задоволеність клієнтів, залучення нових інвесторів, частка ринку цільових сегментах тощо.

Основні процеси, що підлягають удосконаленню та розвитку з метою посилення конкурентних переваг банку, визначає проєкцію внутрішніх бізнес-процесів. Ефективність бізнес-процесів визначає цінність пропозиції банку, яка залежить від кількості залучених клієнтів та кінцевого фінансового результату. Індикатори цієї проєкції спрямовані на процеси, які роблять основний внесок у досягнення передбачених фінансових результатів та задоволення клієнтів. Після того, як бізнес-процеси виявлено, визначаються критерії, що їх характеризують, і розробляються показники ефективності управління капіталізацією банківської установи. При цьому вибір ключових процесів повинен проводитися не лише з позиції поточної ефективності управління капіталізацією, але й з точки зору майбутніх можливостей для її підвищення [23]. Інфраструктуру, яку банк має побудувати для забезпечення зростання та розвитку у довгостроковій перспективі, визначає проєкція вчення та зростання. Необхідно відзначити, що розвиток та зростання банківської установи виступають у результаті взаємодії людських ресурсів, систем та організаційних процедур.

Якість та ефективність управління банком визначається не величиною

отриманого прибутку та коефіцієнтами на її базі, а величиною приросту вартості бізнесу. Загальною рисою всіх інструментів фінансового менеджменту є один основний принцип корпоративних фінансів: вартість банківської установи визначається грошовим потоком, який вона здатна генерувати в майбутньому, дискontованим за необхідною інвесторами ставкою прибутковості з урахуванням можливих ризиків. Нова ціна створюється тоді, коли віддача на інвестований капітал перевищує доходність від інших вкладень із таким самим ризиком. Це основний ідеологічний принцип інвестора. Тому приріст вартості є основним критерієм ефективності управління капіталом банку, а зростання вартості є основною метою стратегічного управління капітальною базою банку.

Система управління капіталізацією банку, її дієздатність залежить від ступеня її організованості, що можливо за дотримання таких умов:

- наявність чіткої структури системи, що її принципи;
- наявність якісно розробленої та відповідальної інтересам усіх зацікавлених осіб, системи цілей;
- наявність певного порядку взаємодії кожного елемента системи та розробленого ланцюга бізнес-процесів, що забезпечує досягнення цілей;
- наявність системи показників і методика їх розрахунку, яка оцінює рівень досягнення кожної мети;
- наявність розробленої системи мотивації персоналу для досягнення цілей;
- наявність забезпеченої адекватної інформаційної підтримки;
- наявність встановленого взаємозв'язку із системою вищого рівня [23].

Отже, система бізнес-процесів має забезпечувати оптимальну роботу всіх підсистем банківської установи. Система взаємопов'язаних показників, заснована на концепції максимізації вартості, оцінює успішність досягнення поставленої мети та визначає конкретний внесок кожного у спільних бізнес-

цілях. Система заохочення дає змогу встановити пряму залежність премії від результатів. Очевидно, що кожна з цих систем не може ефективно функціонувати без інтеграції із системою стратегічного управління капіталом вищого рівня.

Вищезгадана система збалансованої оцінки (BSC) або (SSS) є системою стратегічного управління банком, метою якої є інтеграція потенціалу всіх її елементів. Спробуємо концептуально представити суть цього підходу до створення механізму перетворення стратегій у вимірні результати на основі методології SSS. Описується система управління капітальною базою, яка підходить для банку. PCY дозволяє вирішити цю проблему шляхом усунення протиріччя між стратегією та тактикою управління капіталізацією банку.

Правильно організована структура CCY (рис. 3.1) дозволяє банку виявити різноманітність зв'язків та порядок взаємодії всіх елементів системи, визначити роль, місце та значимість кожного з них.

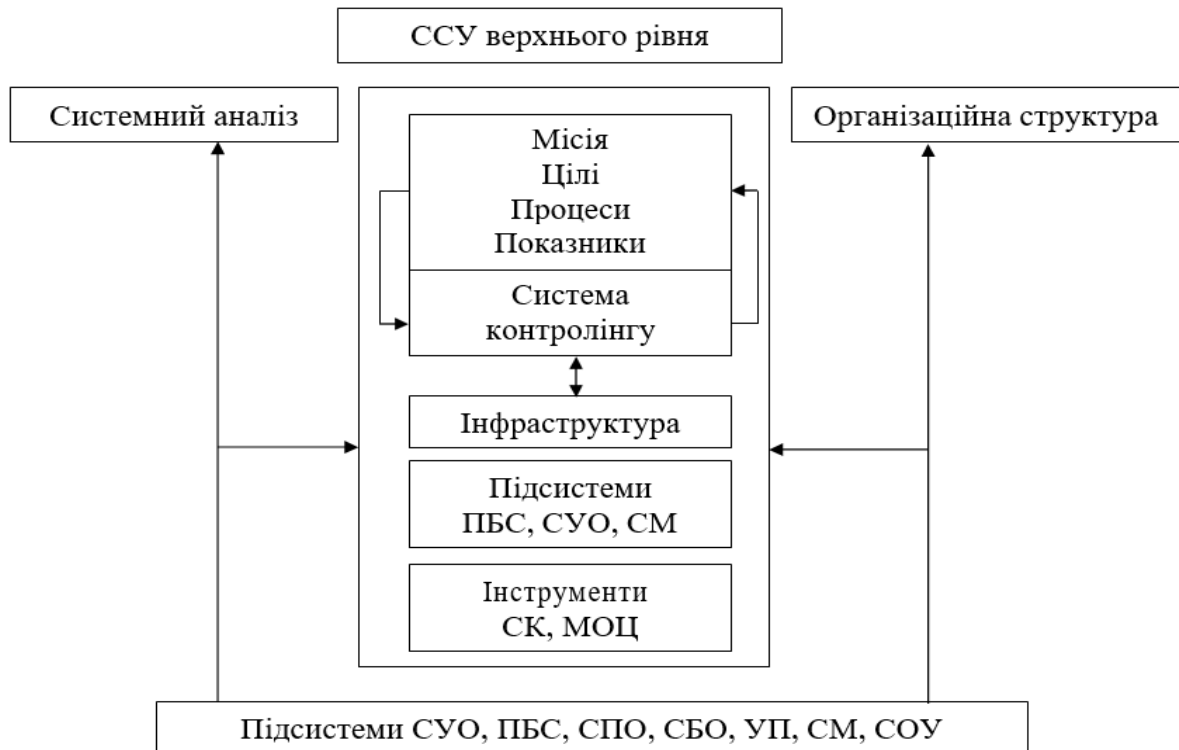

Рис. 3.1. Організаційна структура CCY

Джерела: побудовано автором на основі [36]

Організаційна структура дозволяє виділити всі фактори існування системи, зрозуміти механізм її функціонування та зв'язок із системами вищого рівня.

За підсумками ситуаційного аналізу з допомогою певної методики формується місія банку як його основна мета. У разі місія розвивається у системі цілей, будучи основою її розробки методом декомпозиції до необхідного рівня деталізації. Це складний процес, який також має власну методику розробки та ряд методів верифікації.

Пояснення: СК – стратегічна карта; МОЦ – модель оточення цілей; СУО – система управлінського обліку; ПБС – планово-бюджетна система; СПО – система податкового обліку; СБО – система бухгалтерського обліку; УП – управління персоналом; СМ – система мотивації; СОУ – система операційного управління.

Пізніше розробляється модель основних та допоміжних процесів верхнього рівня. На практиці часто робляться спроби створити детальні моделі тактичних процесів, які необхідно використовувати для досягнення передбачуваних цілей. Однак досвід показує, що, по-перше, радикальні зміни процесів можуть мати зворотний ефект, по-друге, для моделювання процесів потрібні висококваліфіковані працівники, по-третє, це дорого. Реінжиніринг процесів слід проводити під час функціонування ССУ, коли закладаються основи створення організації, що навчається.

Процес верхнього рівня деталізується на підпроцеси, кожен із яких докладно визначає: які ресурси застосовуються на вході, хто і які дії робить, як організований обмін інформацією і які документи при цьому використовуються, який вихід. Ефективність кожного процесу та підпроцесу вимірюється окремим показником. Модель бізнес-процесів верхнього рівня та система цілей дозволяють власникам процесів та відповідальним за досягнення конкретних цілей досягти відповідності організаційної структури цілям та процесам. Так встановлюється взаємозв'язок між процесами та організаційною структурою.

Одним із важливих елементів ССУ є система контролінгу, призначення якої полягає у здійсненні контролю та коригуванні процесу реалізації стратегії. Інструментами контролінгу є стратегічні карти управлінців, у яких виносяться їх цілі, і навіть моделі досягнення цих цілей (МОЦ). МОЦ докладно описує показники досягнення мети, джерела даних про їх фактичні значення, разові заходи та постійно здійснювані процеси, необхідні для досягнення мети. Показники цілей та показник результативності процесів зводяться в єдину економіко-математичну модель бізнесу, що базується на концепції вартості.

Необхідною умовою функціонування системи контролінгу є належна інфраструктура. Вона включає систему планування та бюджетування, систему управлінського обліку та систему стимулювання. Інфраструктура дозволяє розраховувати заплановані та фактичні значень показників, планування ресурсів для здійснення заходів та процесів, а також встановлює зв'язок з інструментами матеріального та нематеріального стимулювання. Таким чином, при створенні ієрархії стратегічних карт та забезпечення інтеграції з усіма підсистемами управління капіталізацією з'являється реальна можливість направити всі зусилля банку на реалізацію стратегії.

Організаційну структуру ССУ характеризує сукупність заходів, які вона має виконувати. Система взаємопов'язаних функцій розкриває зміст відокремлених видів управлінської діяльності, встановлює взаємодії суб'єкта та об'єкта управління, визначає послідовність дій.

Систему умовно поділяють на три взаємопов'язані блоки: вхідний, ядро і вихідний. Оскільки управління капіталізацією банку є постійним процесом, а підтримання стратегічної відповідності має бути безперервним, необхідний об'єктивно необхідний замкнутий інформаційний цикл. Для цього всі результати роботи ядра SSU стають вихідними даними для наступного циклу системи, тобто розглядаються як зміст вхідного блоку.

Охарактеризуємо етапи організаційного механізму управління

капіталізацією банків (Додаток А):

1) Етап виявлення проблем в управлінні капіталізацією банків. На цьому етапі відбувається ідентифікація вимог до керування. Особливі вимоги до управління капіталізацією банку можуть бути при усуненні слабких сторін існуючих методів управління капіталізацією банку або запровадження нових банківських операцій. Слабкі сторони існуючих методів управління капіталом банку зазвичай виявляються в процесі аналітичного огляду. Інші вимоги можуть бути обумовлені експлуатаційними факторами.

2) Етап прийняття управлінського рішення щодо використання капіталу та його реалізація. На цьому етапі здійснюється розробка та використання засобів управління капіталізацією банку. Важливу роль цьому грає і організаційна структура банківської установи. На нашу думку, при здійсненні діяльності має бути чіткий розподіл функцій між працівниками, які здійснюють комерційні операції, та фахівцями, які ведуть облік та звітність за результатами цих операцій. Розробка та створення комплексних глобальних систем, що включають ці елементи управління капіталізацією банку, потребує високої майстерності.

3) Етап аналізу прийнятих рішень з погляду можливих способів їх модифікації чи зміни, і навіть їх урахування процесі накопичення досвіду. На цьому етапі здійснюється забезпечення узгодженості щодо прийнятих рішень. Відповідальність за щоденну погодуність у діяльності лежить на фінансовому директорі. Деякі системи управління капіталізацією банку дозволяють використовувати критерії управління капіталізацією банку.

4) Етап удосконалення системи управління капіталом банку. На цьому етапі має бути проведений перегляд існуючих організаційних структур управління капіталом банку. Управління капіталізацією – це постійний процес. Аналіз існуючих організаційних структур та їх елементів у деяких випадках може проводитися спеціально або на основі нормативно-правових актів за

графіком (як правило, не рідше одного разу на рік повний зовнішній аудит; може проводитися кожні півроку).

Значну увагу потрібно приділяти визначенню слабких місць в процесі управління капіталізацією банку існуючих систем, що включаються до вимог до засобів управління капіталізацією банку.

Отже, для сталого управління капіталізацією необхідно створення системи управління капіталізацією банку, що забезпечує постійне, цілеспрямоване, скоординоване і комплексне вплив на умови управління капіталізацією банківської установи. Створення такої системи має спиратися на наявний досвід, ресурси та організаційну структуру, зацікавленість у збільшенні капітальної бази банку. До створення такої системи або її окремих елементів необхідно підходити з позиції досягнення максимального кінцевого ефекту з мінімальними ресурсними витратами.

3.2. Шляхи вдосконалення банківської політики в галузі управління власним капіталом

Під час своєї діяльності однією з важливих проблем, що постає перед банками, є залучення та підтримка достатнього обсягу капіталу.

А тому, одним з основних завдань, що стоять перед керівництвом банку, є відповідальність за формування банківського капіталу, що зможе забезпечити підтримку стабільного рівня доходів, а також сприяти зміцненню позицій банку на ринку банківських послуг для залучення необхідних банківських ресурсів на вигідних для банку умовах.

Така структура власної ресурсної бази має бути у першочерговому порядку вирівняна з допомогою наступних заходів у системі вдосконалення менеджменту власного капіталу (Додаток Б).

По-перше, вважається за доцільне, введення в нормативне звернення поняття «стратегічного управління» банківським капіталом, що передбачає комплекс заходів, заснованого на залученні та підтримці достатнього обсягу капіталу для розширення діяльності. В цьому випадку банкам, слід активізувати власну діяльність з нарощування капітальної бази, підвищення якості існуючих активів банку та перекриття негативного фінансового результату шляхом приросту рівня прибутковості банку, що буде виконано за допомогою зменшення видатків, а також збільшення кількості доходних інструментів, що дозволить підвищити показники надійності банку.

В рамках заходів щодо підвищення стійкості банків, пропонується вдосконалити систему роздрібного кредитування, наприклад, через зниження процентної ставки залежно від терміну кредиту.

Наступним заходом у системі вдосконалення менеджменту власного капіталу є поліпшення системи формування резервних фондів, створюваної банком для захисту від ймовірних небезпек у його діяльності, через впровадження ширшої диверсифікації діяльності банку, яка відбуватиметься через різноманітність та розвиток інноваційних продуктів банку, наприклад, впровадження кредитування з схемою ануїтетного погашення чи широке використання системи кредитних канікул [21].

Ще одним із низки запропонованих банку заходів є розвиток його інвестиційної галузі діяльності, що забезпечує нарощування власної ресурсної бази, яке може бути проведене шляхом:

- випуску установою нетрадиційних депозитних інструментів, у тому числі сертифікатів та векселів;
- впровадженням нових банківських продуктів, зокрема рахунків-Now, широко поширених за кордоном, що включають особливості як термінових, так і вкладень у питання;

- створення системи пільгового кредитування проектів індустріальних та технологічних парків, до яких згідно із Законом України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» передбачається надання пільгового режиму існування [19].

І насамкінець найважливішим із заходів системи вдосконалення менеджменту власного капіталу пропонується розвиток системи внутрішньобанківського контролінгу, призначеного для проведення всеосяжної оцінки можливостей банку протистояти ризикам, у результаті якого приймаються ефективні рішення щодо управління капіталом, яке має базуватися на положеннях Базельського комітету з власної внутрішньої процедури . управління та оцінки достатності капіталу (ІСААР) [6].

Відповідно до процедури, ІСААР оцінка банку адекватного рівня капіталу представлена етапами, наведеними на рис. 3.2.

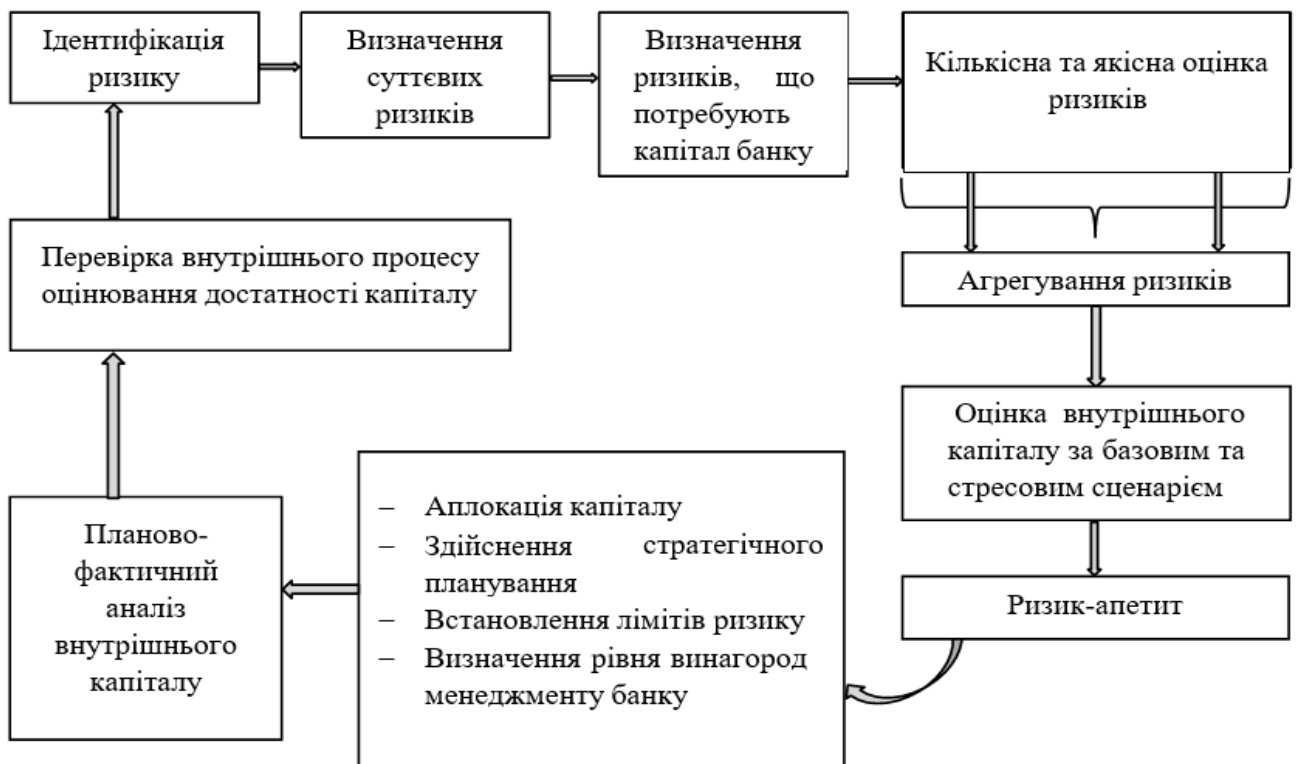

Рис. 3.2. Процедура оцінки адекватного розміру власного капіталу відповідно до методології ІСААР

Джерела: побудовано автором на основі [34]

У процесі впровадження ІСААР з метою порівняння у майбутньому отриманих показників належного рівня капіталу з існуючим переліком факторів ризику, АТ «Альфа-Банк» пропонується використовувати такі методи:

- порівняння отриманих результатів оцінки власного капіталу з регуляторними вимогами та значеннями конкуруючих банків;
- розрахунок рівня концентрації ризику в окремих видах діяльності банку;
- створення схеми наступу можливих кризових явищ, заснованих на досвіді існуючих і минулих подій, і навіть прогнозування з урахуванням потенційно можливих моделей.

Ефективним кроком могло стати забезпечення стимулювання припливу капіталу до банку з допомогою активного залучення коштів від клієнтів банку, і навіть використання механізму оцінки достатності капіталу (ІСААР), з якого відбувалася оптимізація управління капіталом, і підвищення його якості у вигляді пошуку можливих внутрішніх резервів банку.

ВИСНОВКИ

Дослідивши теоретичну та практичну частину управління капіталом банку, можна зробити такі висновки:

1) Перш за все варто зазначити, що банківський капітал – це сума власних і позикових коштів, що знаходяться в розпорядженні банків. Проте більшість дослідників термін «банківський капітал» називають «власним капіталом». Функції власного капіталу банку поділяються на (захисну, операційну, регулюючу). Захисна функція полягає в тому, що власний капітал банку покриває збитки та виплачує зобов'язання перед вкладниками. Важливість операційної функції вбачається у постійному розширенні та структурному розвитку банку, а також у розробці та впровадженні нових банківських технологій та продуктів. Суть регулюючої функції полягає у впливі регуляторів і наглядових органів на діяльність банківської установи, тобто визначення розміру капіталу або його складових. Було визначено що спосіб розподілу капіталу та його склад варіюється від країни до країни, але економічно розвинені країни прийняли Базельську угоду для забезпечення фінансової стабільності та прозорості банківських систем. Базельська угода встановлює спільні рамки для визначення складу та розрахунку капіталу в країнах, що підписали;

2) Особливістю функціонування АТ «Альфа-Банк» Україна є те що він являється один з найбільших міжнародних комерційних банків в Україні. Банк володіє розташованою в Люксембурзі приватною холдинговою компанією АВН Holdings SA (АВНН), яка має холдинги в Україні, Білорусі, Казахстані, Нідерландах, а також офіси на Кіпрі та у Великобританії. АТ КБ «ПриватБанк» - український банк і лідер роздрібного ринку банківських послуг України, орієнтований в першу чергу на обслуговування фізичних та юридичних осіб усіх форм власності. АТ «Полтава-банк»: організаційно-правова форма Банку -

акціонерне товариство, тип - приватне акціонерне товариство. Засновниками Банку є юридичні та фізичні особи - резиденти України;

3) Було визначено, що для оцінки достатності капіталу Альфа-Банк регулярно проводить оцінку ризиків та визначає їх вплив на співвідношення рівня капіталу та достатності капіталу. Коефіцієнт достатності капіталу з 2019 по 2020 роки знизився на 2%. Це пояснюється високою захищеністю власного капіталу АТ «Альфа-Банк», тому банк не потребує вільних коштів і є достатньо надійним. На початок 2020 року АТ КБ «ПриватБанк» був добре забезпечений капіталом, про що свідчать показники відповідних нормативів Банку (Н1, Н2 та Н3), які з запасом перевищували встановлені НБУ граничні значення. В АТ «Полтава-банк» темпи зростання позикового капіталу є вищі за темпи зростання власного капіталу, що призводить до збільшення прибутку та зниження фінансової стійкості банку;

4) З метою своєчасного коригування дії банків щодо залучення коштів на збільшення його капіталу було розроблено організаційний механізм управління капіталізацією банку, який працює на створення сприятливих умов для його сталого розвитку в сучасних умовах розвитку. До створення такої системи або її окремих елементів необхідно підходити з позиції досягнення максимального кінцевого ефекту з мінімальними ресурсними витратами;

5) Як було виявлено банкам, слід активізувати власну діяльність з нарощування капітальної бази, підвищення якості існуючих активів банку та перекриття негативного фінансового результату шляхом приросту рівня прибутковості банку, що буде виконано за допомогою зменшення видатків, а також збільшення кількості доходних інструментів, що дозволить підвищити показники надійності банку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеєнко М. Д., Алексеєнко Л. М. Формування статутного капіталу банку. *Фінанси України*. 2010. № 4. С.109-115.
2. Бланк И. А. Энциклопедия финансового менеджмента: в 4 т., И. А. Бланк. 2-е изд., стер., М.: Омега-Л, 2017.
3. Бодрецький М. В. Управління власним капіталом банків. Інвестиції: практика та досвід. 2013. № 23. С. 66-68. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2013_23_15.
4. Віднійчук – Вірван Л. А. Платіжні системи [Текст] : навч. посібник / Л. А. Віднійчук – Вірван. – Львів :”Магнолія плюс”, 2007 – 1901 с.
5. Волкова В.В. Организационный механизм управления капитализацией банков / В. В. Волкова // *Економіка і організація управління*. – Випуск № 5. – 2009. С. 121–137.
6. Герасименко В, Герасименко Р. Управління власним капіталом банку в Україні в умовах фінансової кризи. *Вісник НБУ*, 2010. №10. С.12-17.
7. Еркес О., Гордієнко Т. Нові нормативи ліквідності в системі ризик-орієнтованого нагляду за діяльністю банків України. *Економіка і суспільство*. 2019. Вип 20. С. 635-642.
8. Загородній А. Г., Сліпушко О. М., Вознюк Г Л., Смовженко Т. С. Словник банківських термінів. *Банківська справа: термінологічний словник*. Київ: Вид-во «Аконіт», 2000. 605 с.
9. Звіт про управління 2020 рік «Альфа-Банк» URL: <https://old.alfabank.ua/storage/files/zvit-pro-upravlinnya-abu-2020.pdf>
10. Коваль С. Теоретичні основи формування механізму власного капіталу банку: *Вісник ТНЕУ*, 2010. № 1. С. 106–116.
11. Лисенок О. В. Оцінка достатності власного капіталу банків. Формування ринкових відносин в Україні. 2016. № 1. С. 63-67. URL:

- http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2016_1_15
12. Науменкова С.В. Базель I, II, III: розвиток підходів для зміцнення регуляторної основи. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. 2015. №12 (177). С.39-48.
  13. Офіційний сайт АТ «Альфа-Банк» Україна URL: <http://www.alfabank.ua>.
  14. Офіційний сайт АТ «Полтава-банк» - URL: <https://poltavabank.com/>
  15. Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк» - URL: <https://privatbank.ua/>
  16. Папаїка О. О., Косоков В. А. Оцінка економічного тяжіння нормативів капіталу, ліквідності та ризику банків. Бізнес Інформ, 2013. № 3. С. 293-298. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_3_54
  17. Прасолова С. П., Вовченко О. С. Банківські операції. навч. посіб. та практ. К. : «Центр учбової літератури», 2013. 568 с.
  18. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 р. № 2121-III. Поточна редакція від 17.04.2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
  19. Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків: Закон України № 991-XIV від 05.12.2012. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-14#Text>
  20. Роуз П. С. Банковский менеджмент: Перевод с англ. 2-го изд. – Москва: Дело, 1997. 768 с.
  21. Савлук С. В. Власний капітал як запобігання втраті ліквідності банку. Банківська справа, 2018. №2. С. 55-62.
  22. Сидельник О. П. Аналіз процесів капіталізації банків України. Вісник Університету банківської справи, 2016. №1-2. С. 53-57. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/VUbsNbU_2016_1-2_11
  23. Сидельник О. П. Аналіз процесів капіталізації банків України. Вісник Університету банківської справи, 2016. № 1-2. С. 53-57. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VUbsNbU_2016_1-2_11

24. Стойка В. С. Проблеми капіталізації комерційних банків України в сучасних умовах. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія "Економіка", 2014. Випуск 2(43). С.98-103.
25. Ткаченко Є., Яришко О., Романова Ю. Капітал банку: теоретичні засади визначення його сутності. Економічний аналіз. 2013. Випуск 12. Частина 2. С.102-105.
26. Фінансова звітність «Альфа-Банк» URL: <https://old.alfabank.ua/investor-relations>.
27. Фінансова звітність АТ «Полтава-банк» - URL: <https://poltavabank.com/finansova-zvitnist/>
28. Фінансова звітність АТ КБ «ПриватБанк» - URL: <https://privatbank.ua/about/finansovaja-otchetnost>
29. Хоружий Д. Сучасні тенденції впровадження положень Базеля III. Вісник Національного банку України. 2015. № 4. С. 60–65.
30. Шелудько В. М. Фінансовий ринок. Київ: Знання-Прес, 2003. 535 с.
31. Енциклопедія фінансового риск-менеджмента / [В. Е. Барбаумов, М. А. Рогов, Д. Ф. Щукин и др.]; под ред. А. А. Лобанова, А. В. Чугунова. – 2-е изд. ; перераб. и доп. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. – 878
32. Яремчук О. В. Ларіонова К. Л. Аналіз достатності власного капіталу банку. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2011. №1. URL: DOI: 10.18371/fcартр.v1i10.29107
33. Яремчук О. В., Ларіонова К. Л. Аналіз достатності власного капіталу банку. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2011. № 1. URL: DOI: 10.18371/fcартр.v1i10.29107
34. ЕСВ веде до міжнародного капіталу координації обстеження (ІСААР). Nov. 2018.
URL:https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssm.icaap_guide_201811.en.pdf

35. Basel Committee on Banking Supervision. Basel III: International framework for liquidity risk measurement, standards and monitoring. Bank for International Settlements. URL : <http://www.bis.org/publ/bcbs188.pdf>.
36. Matten C. Managing bank capital: Capital allocation and performance measurement / C. Matten. - 2nd ed. - Chichester: John Wiley & Sons, Ltd., 2000

ДОДАТКИ

Додаток А

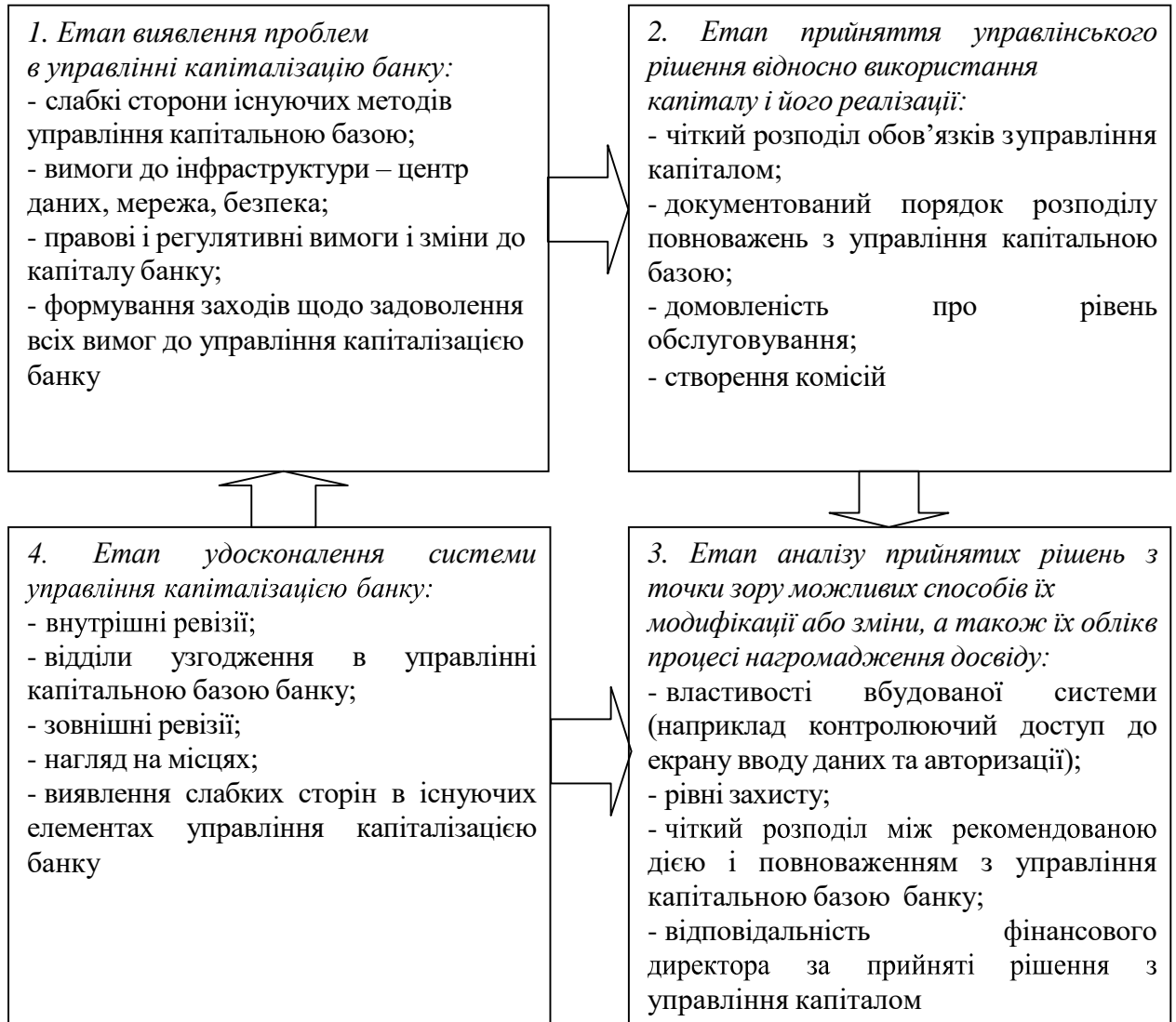

Рис. 1. Етапи організаційного механізму управління капіталізацією банків

Джерело: побудовано автором на основі [32]

Додаток Б

Рис. 2. Заходи щодо удосконалення менеджменту власного капіталу АТ «Альфа-Банк»

Джерела: побудовано автором на основі [19, 21, 34]